

Republika Srbija

PREKRŠAJNI SUD U VALJEVU

I Su br. 1/15-75

Datum:12.06.2015. godine

Valjevo

OBAVEŠTENJE U VEZI SA PRIMENOM ZAKONA O ZAŠTITI UZBUNJIVAČA

U skladu sa odredbom člana 14. stav 4. Zakona o zaštiti uzbunjivača ("Službeni glasnik RS", br. 128/2014 – u daljem tekstu: Zakon), Predsednik Prekršajnog suda u Valjevu „Zoran Stefanović”, ovim putem obaveštava zaposlene o pravima koja imaju prema navedenom zakonu.

Zakon je stupio na snagu 04.12.2014. godine, a primenjuje se od 05.06.2015. godine. Zakonom je uređen postupak uzbunjivanja, kao i zaštita uzbunjivača.

1. POSTUPAK UZBUNJIVANJA

UZBUNJIVANJE je otkrivanje informacija o kršenju propisa, kršenju ljudskih prava, vršenju javnog ovlašćenja protivno svrsi zbog koje je povereno, opasnosti po život, javno zdravlje, bezbednost, životnu sredinu, kao i radi sprečavanja štete velikih razmera.

UZBUNJIVAČ je fizičko lice koje izvrši uzbunjivanje u vezi sa svojim radnim angažovanjem, postupkom zapošljavanja, korišćenjem usluga državnih i drugih organa, nosilaca javnih ovlašćenja ili javnih službi, poslovnom saradnjom i pravom vlasništva na privrednom društvu.

Uzbunjivanje može biti: unutrašnje, spoljašnje i uzbunjivanje javnosti.

UNUTRAŠNJE UZBUNJIVANJE je otkrivanje informacije poslodavcu.

SPOLJAŠNJE UZBUNJIVANJE je otkrivanje informacije ovlašćenom organu, a **UZBUNJIVANJE JAVNOSTI** je otkrivanje informacije sredstvima javnog informiranja, putem interneta, na javnim skupovima ili na drugi način kojim se obaveštenje može učiniti dostupnim javnosti.

U postupku unutrašnjeg ubzunjivanja uzbunjivač može da podnese informaciju koja sadrži podatke o kršenju propisa, kršenju ljudskih prava, vršenju javnog ovlašćenja protivno svrsi zbog koje je povereno, opasnosti po život, javno zdravlje, bezbednost, životnu sredinu i podatke radi sprečavanja štete velikih razmera. Informacija može da sadrži potpis uzbunjivača i njegove podatke, a može da bude i anonimna.

POSLODAVAC IMA SLEDEĆE OBAVEZE:

- 1) da, u okviru svojih ovlašćenja, preduzme mere radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u vezi sa informacijom;
- 2) da, u okviru svojih ovlašćenja, zaštiti uzbunjivača od štetne radnje, kao i da preduzme neophodne mere radi obustavljanja štetne radnje i otklanjanja posledica štetne radnje;
- 3) ne sme preduzimati mere u cilju otkrivanja identiteta anonimnog uzbunjivača;
- 4) da svim radno angažovanim licima dostavi pismeno obaveštenje o pravima iz ovog zakona;
- 5) da odredi lice ovlašćeno za prijem informacije i vođenje postupka u vezi sa uzbunjivanjem.

POSTUPAK UNUTRAŠNJEG UZBUNJIVANJA

Postupak unutrašnjeg uzbunjivanja započinje dostavljanjem informacije poslodavcu.

Poslodavac je dužan da postupi po informaciji bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema informacije, kao i da obavesti uzbunjivača o ishodu postupka po njegovom okončanju, u daljem roku od 15 dana od dana okončanja postupka.

Poslodavac je dužan da, na zahtev uzbunjivača, pruži obaveštenja uzbunjivaču o toku i radnjama preduzetim u postupku, kao i da omogući uzbunjivaču da izvrši uvid u spise predmeta i da prisustvuje radnjama u postupku.

Poslodavac, koji ima više od deset zaposlenih, dužan je da donese opšti akt kojim će urediti postupak unutrašnjeg uzbunjivanja i to najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu Zakona (najkasnije do 4.12.2015. godine).

Poslodavac je dužan i da odredi lice koje je ovlašćeno za prijem informacija i vođenje postupka u vezi sa uzbunjivanjem.

Uslov za mogućnost primene Zakona kod poslodavca, posebno u vezi sa donošenjem opšteg akta i određivanjem lica koje je ovlašćeno da prima informacije i vodi postupak kod poslodavca, jeste donošenje podzakonskog akta (pravilnika) od strane nadležnog ministarstva u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu Zakona.

2. ZAŠTITA UZBUNJIVAČA

Zakonom je zabranjeno sprečavanje uzbunjivanja kao i preduzimanje štetene radnje prema uzbunjivaču.

ŠTETNA RADNJA je svako činjenje ili nečinjenje u vezi sa uzbunjivanjem kojim se uzbunjivaču ili licu koje ima pravo na zaštitu kao uzbunjivač ugrožava ili povređuje pravo, odnosno kojim se ta lica stavljaju u nepovoljniji položaj.

U postupku unutrašnjeg uzbunjivanja poslodavac **ne sme činjenjem ili nečinjenjem da stavi uzbunjivača u nepovoljniji položaj u vezi sa uzbunjivanjem**, a naročito ako se nepovoljniji položaj odnosi na:

- zapošljavanje;
- sticanje svojstva pripravnika ili volontera;
- rad van radnog odnosa;
- obrazovanje, osposobljavanje ili stručno usavršavanje;
- napredovanje na poslu, ocenjivanje, sticanje ili gubitak zvanja;
- disciplinske mere i kazne;
- uslove rada;
- prestanak radnog odnosa;
- zaradu i druge naknade iz radnog odnosa;
- učešće u dobiti poslodavca;
- isplatu nagrade i otpremnine;
- raspoređivanje ili premeštaj na drugo radno mesto;
- nepreduzimanje mera radi zaštite zbog uznemiravanja od strane drugih lica;
- upućivanje na obavezne zdravstvene preglede ili upućivanje na preglede radi ocene radne sposobnosti.

Odredbe opšteg akta kojima se uzbunjivaču uskraćuje ili povređuje pravo, odnosno kojima se ova lica stavljaju u nepovoljniji položaj u vezi sa uzbunjivanjem, ništave su.

Uzbunjivač ima pravo na zaštitu, u skladu sa Zakonom, ako:

- 1) izvrši uzbunjivanje kod poslodavca, ovlašćenog organa ili javnosti na način propisan zakonom;
- 2) otkrije informaciju u roku od jedne godine od dana saznanja za izvršenu radnju zbog koje vrši uzbunjivanje, a najkasnije u roku od deset godina od dana izvršenja te radnje;
- 3) bi u trenutku uzbunjivanja, na osnovu raspoloživih podataka, u istinitost informacije, poverovalo lice sa prosečnim znanjem i iskustvom kao i uzbunjivač.

U slučaju nanošenja štete uzbunjivaču zbog uzbunjivanja, uzbunjivač ima pravo na **NAKNADU ŠTETE** u skladu sa zakonom koji uređuje obligacione odnose, a uzbunjivač ima pravo na **SUDSKU ZAŠTITU** ukoliko je prema njemu učinjena štetna radnja.

SUDSKA ZAŠTITA se ostvaruje podnošenjem tužbe za zaštitu u vezi sa uzbunjivanjem nadležnom sudu, u roku od šest meseci od dana saznanja za preduzetu štetnu radnju,

odnosno tri godine od dana kada je štetna radnja preduzeta. U postupku sudske zaštite nadležan je viši sud prema mestu preduzimanja štetne radnje ili prema mestu prebivališta tužioca

Zaštita podataka o ličnosti uzbunjivača

Lice koje je ovlašćeno za prijem informacije dužno je da, štiti podatke o ličnosti uzbunjivača, odnosno podatke na osnovu kojih se može otkriti identitet uzbunjivača, osim ako se uzbunjivač ne saglasi sa otkrivanjem tih podataka, a u skladu sa zakonom koji uređuje zaštitu podataka o ličnosti.

Lice ovlašćeno za prijem informacije dužno je da prilikom prijema informacije, obavesti uzbunjivača da njegov identitet može biti otkriven nadležnom organu, ako bez otkrivanja identiteta uzbunjivača ne bi bilo moguće postupanje tog organa, kao i da ga obavesti o merama zaštite učesnika u krivičnom postupku. Ako je u toku postupka neophodno da se otkrije identitet uzbunjivača, lice ovlašćeno za prijem informacije dužno je da o tome, pre otkrivanja identiteta, obavesti uzbunjivača.

Zabrana zloupotrebe uzbunjivanja

Zloupotrebu uzbunjivanja vrši lice koje:

- dostavi informaciju za koju je znalo da nije istinita;
- pored zahteva za postupanje u vezi sa informacijom kojom se vrši uzbunjivanje traži protivpravnu korist.

U Valjevu , dana 12.06.2015.godine

Predsednik Prekršajnog suda

Zoran Stefanović
